

Un revolucionari que llança la tovallola

L'actor i director
Roberto Benigni
(Misericordia, Arezzo,
Itàlia, 1952)
ens acosta a la seua
nova pel·lícula,
'Pinocchio', explica
el preu que cal pagar
per fer-se gran
i revela el seu ideal
de cinema.

Senyor Benigni, la història de Pinocchio, i del nas gegantí que li creix per les mentides que conta, ja l'han duta a la pantalla moltes vegades. Realment, el món en necessitava una altra versió?

—I tant! He somniat mitja vida que rodava una pel·lícula ben personal sobre Pinocchio, la meua. A diferència de la majoria de directors de cinema, el que jo volia era, abans que res, mostrar com s'humanitzen les petites figures de conte, com ixen del regne de les fades i dels éssers fabulosos per endinsar-se en el món real. M'interessava molt la personalitat entremaliada i revolucionària de Pinocchio.

—Ha triat actors adults per als papers de personatges infantils. No ha tingut por que un actor de cinquanta anys no poguera interpretar un pillet de deu anys de manera creïble?

—Bé, jo volia interpretar Pinocchio, i això ja ho tenia clar des d'un bon inici, era el meu somni. I no hi veig cap problema. No és cap ésser d'aquest món, i per això està més enllà del temps i, per tant, dels anys. D'ací a deu anys, quan en tinga seixanta, el podria interpretar tan bé com ara. Si jo, un home adult, sóc Pinocchio, no tindria cap sentit tenir un munt de xiquets al meu voltant. Seria trist i melangiós. A l'inrevés, però, veure els adults movent-se al parc d'atraccions com si foren xiquets és molt més divertit.

—Vostè ha treballat en la redacció del guió de la pel·lícula, n'interpreta el paper protagonista i, a més, n'és el director. Fa l'efecte que és una actitud un poc egocèntrica...

—De cap de les maneres. Ho trobe ben normal, de fet, molts companys meus pensen com jo. Quan els "déus" del cinema italià —com ara Fellini, Antonioni, Pasolini, De Sica, entre altres— es retiraren, els actors de la meua generació vam mirar al voltant i vam adonar-nos que ja no teníem cap gran director més. Així doncs, vam començar, sobretot els còmics, a fer les pròpies pel·lícules. A més, fins i tot quan he treballat amb el guió d'un altre, jo sempre he fet una mica de director, encara que no pel que fa al meu paper.

—Per què li sembla tan encisador aquest personatge de llibre per a infants?

—Perquè és una mica Don Quixot, una mica Faust, una mica Hamlet...

—...I la personificació d'una moral més aviat superficial i petitburgesa: al capdavall, el final feliç converteix un xicot d'allò més carregós en un noi bo, treballador i divertit, un xiquet com Déu mana.

—Jo no ho veig així. Al capdavall, Pinocchio esdevé un noi molt bo, diguem-ne, perquè no li queda cap més remei. Per a mi, el missatge —que jo no considere ni de bon tros petitburgès— diu: "Encara que t'hi resistesques, a la llarga és impossible viure al marge de la societat"; i això val fins i tot si la teua societat està farcida de lladres i mentiders, com la de Pinocchio. L'autor de la narració...

—...L'escriptor i periodista florentí Carlo Lorenzini, que al 1883 va escriure aquest llibre d'èxit internacional sota el pseudònim de Carlo Collodi...

—...Va haver de tenir miraments amb el seu món, el món del 1882. No

hi ha dubte que va haver de respectar el rígid concepte de moral d'aquell temps i amagar bé el seu missatge. Jo el trac a la llum i li done força per fer més clar el seu missatge.

— Què vol dir exactament?

— Vol dir que tant se val que els personatges que Pinocchio troba siguin llauradors o jutges distingits, per a ell senzillament representen persones esfereïdores, egoistes i criminals. Pinocchio no vol convertir-se en cap d'ells; per això lluita mentre pot. A la fi, ha de llançar la tovallola i adaptar-s'hi.

— Siga com siga, la bella i bona fada, interpretada per la seua dona, Nicolette Braschi, sempre li fa costat amb el seu poder màgic.

— La fada del conte és l'única que l'estima tal com ell és: descarat, tafaner, sense por, càndid, sense carregar les seues culpes als altres. Però ella també ha de rendir-se. Desapareix en el moment que el petit revolucionari esdevé un petit burgès. És, alhora, quan tots els altres comencen a estimar-lo: els veïns, els mestres, els senyors, etc.

— Fa l'efecte de ser una tragèdia d'adolescent, una pel·lícula que fa plorar l'espectador, però no un film de Benigni.

— Precisament perquè és de Benigni és, malgrat tot, una pel·lícula divertida, per a riure. Una part de la història és tràgica, però això fa la resta encara més joiosa i optimista. No debades la figura transmet un altre sentiment, que tots nosaltres hem estat Pinocchio en la nostra infantesa, tots. Ara ja no ho som, però l'esperit de Pinocchio d'aleshores encara continua sent dins nostre omplint-nos de poesia i desig de bellesa. Federico Fellini em parlà una vegada d'un film sobre Pinocchio, de com volia fer-lo, i a ell tan sols li interessava la cara fosca de la història. Per a mi, totes dues en formen part, tant la tragèdia de l'home condemnat a adaptar-s'hi com la seua sensibilitat immortal cap a la bellesa i la puresa.

— Fellini mai no s'hi va posar; vostè, per contra, ha rodat per 45 milions d'euros la pel·lícula més costosa de la

"Volia interpretar Pinocchio, i això ho tenia clar des d'un bon inici, era el meu somni. I no hi veig cap problema. M'interessava molt la seua personalitat entremaliada i revolucionària."

història del cinema italià. Els seus compatriotes s'han entusiasmat amb el film; però als EUA, en canvi, ha estat un fracàs absolut...

— No sempre pot funcionar tot de manera meravellosa. Això potser té relació amb les diferències culturals. Malauradament, els nord-americans no n'han pogut veure la versió original.

— *The New York Times* ha escrit que la "cridòria permanent de Pinocchio és embafosa", que hi manca "l'alè de màgia que converteix un tros de fusta de pi en una pel·lícula".

— No tinc ni la més mínima idea de què han vist els crítics americans. El doblatge no els ha agradat, això és tot el que puc dir. He demanat que distribuesquen si més no unes quantes còpies de la versió original per al cinema, però no ha pogut ser.

— Com és que un home d'escenari com vostè, un còmic, es llança amb tant d'entusiasme a tants projectes cinematogràfics?

— Sempre he volgut ser actor, escenificar espectacles, commoure la gent. Si haguera nascut al segle XVIII o XIX, hauria mirat de fer

carrera a l'escenari, però el mitjà més colpidor i popular del meu segle XX és el cinema. Ja de bon principi no tenia cap dubte que volia fer cinema. Com els peixos que naden a la mar sense haver-la cercat. El peix necessita la mar per a viure. Jo, el cinema.

— Vostè pretén instruir els seus espectadors amb les seues pel·lícules?

— No, no, per Déu! Qualsevol cosa abans d'això! Només de pensar-hi m'esgarri. Seria una temeritat que el petit Benigni volguera ensenyar alguna cosa o intentara imposar la seua opinió política. Sóc infal·lible com Déu? Conec la veritat? L'artista no pot allisonar, per molt que ho intente.

— És modest, vostè...

— No volia pas dir això. L'artista pot fer que la gent ploree i riga. La força que té un director, un poeta o un narrador per commoure la gent és immensa, tant que ni dèspotes com Hitler o Stalin no la tenien.

Hans-Jürgen Schlamp

© *Der Spiegel* — EL TEMPS

Traducció: Joan Martínez Terrones